Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/2853

18.11.2024.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2024/2853

(2024. gada 23. oktobris)

par atbildību par defektīviem produktiem un Padomes Direktīvas 85/374/EEK atcelšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([1]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ([2]),

tā kā:

(1) Lai uzlabotu iekšējā tirgus pareizu darbību, jānodrošina, ka netiek izkropļota konkurence un netiek traucēta preču aprite. Padomes Direktīva 85/374/EEK ([3]) nosaka kopīgus noteikumi par atbildību par defektīviem produktiem, lai novērstu dalībvalstu tiesību sistēmu atšķirības, kas var izkropļot konkurenci un ietekmēt preču apriti iekšējā tirgū. Vairāk saskaņojot minētajā direktīvā paredzētos kopīgos noteikumus par atbildību par defektīviem produktiem, labāk tiktu veicināti minēti mērķi, vienlaikus palielinot patērētāju un citu fizisko personu veselības vai īpašuma aizsardzības līmeni.

(2) Ekonomikas dalībnieku atbildība neatkarīgi no vainas ir vienīgais veids, kā pienācīgi risināt modernai tehnoloģiskai ražošanai raksturīgo risku taisnīga sadalījuma problēmu.

(3) Direktīva 85/374/EEK ir bijusi efektīvs un nozīmīgs instruments, taču tā būtu jāpārskata, ņemot vērā ar jaunām tehnoloģijām saistītas norises, tostarp mākslīgo intelektu (MI), jaunus aprites ekonomikas darījumdarbības modeļus un jaunas globālās piegādes ķēdes, kas ir izraisījušas neatbilstības un juridisko nenoteiktību, jo īpaši attiecībā uz termina "produkts" nozīmi. Minētās Direktīvas piemērošanas laikā gūtā pieredze arī liecina, ka cietušajām personām ir grūtības saņemt kompensāciju, jo pastāv kompensācijas prasību iesniegšanas ierobežojumi, kā arī ir grūtības savākt pierādījumus atbildības pierādīšanai, jo īpaši aizvien lielākas tehniskās un zinātniskās sarežģītības dēļ. Tas ietver kompensācijas prasības par kaitējumu, kas saistīts ar jaunām tehnoloģijām. Tāpēc minētās direktīvas pārskatīšana sekmētu šādu jaunu tehnoloģiju, tostarp mākslīgā intelekta, ieviešanu un plašāku apguvi, vienlaikus nodrošinot, ka prasītājiem ir vienāds aizsardzības līmenis neatkarīgi no izmantotās tehnoloģijas un ka visi uzņēmumi gūst labumu no lielākas juridiskās noteiktības un vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem.

(4) Direktīva 85/374/EEK būtu jāpārskata, lai panāktu atbilstību un saskaņotību ar produktu drošuma un tirgus uzraudzības tiesību aktiem Savienības un valstu līmenī. Turklāt ir jāprecizē pamata jēdzieni un koncepcijas, lai nodrošinātu saskaņotību un juridisko noteiktību, kā arī vienlīdzīgu konkurenci iekšējā tirgū un atspoguļotu Eiropas Savienības Tiesas jaunāko judikatūru.

(5) Tā kā būtu jāveic ļoti plaši grozījumi, lai Direktīva 85/374/EEK joprojām būtu efektīva un lai panāktu skaidrību un juridisko noteiktību, minētā direktīva būtu jāatceļ un jāaizstāj ar šo direktīvu.

([1]) OV C 140, 21.4.2023., 34. lpp.
([2]) Eiropas Parlamenta 2024. gada 12. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2024. gada 10. oktobra lēmums.
([3]) Padomes Direktīva 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV L 210, 7.8.1985., 29. lpp.).

(6) Lai nodrošinātu, ka Savienības produktatbildības režīms ir visaptverošs, atbildība neatkarīgi no vainas par defektīviem produktiem būtu jāpiemēro visām kustamām lietām, tostarp programmatūrai, arī tad, ja tās integrētas citās kustamās lietās vai uzstādītas nekustamā īpašumā.

(7) Atbildību par defektīviem produktiem nepiemēro kaitējumam, kas izriet no kodolavārijām, ciktāl atbildību par šādu kaitējumu aptver dalībvalstu ratificētās starptautiskās konvencijās.

(8) Lai veidotu patiesu iekšējo tirgu ar augstu un vienotu patērētāju un citu fizisku personu aizsardzības līmeni, kā arī lai atspoguļotu Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, attiecībā uz šīs direktīvas darbības jomā iekļautajiem jautājumiem dalībvalstīm nevajadzētu saglabāt vai ieviest stingrākus vai mazāk stingrus noteikumus nekā šajā direktīvā paredzētie.

(9) Saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem cietušajai personai varētu būt tiesības prasīt kompensāciju par kaitējumu, pamatojoties uz līgumisku atbildību vai ārpuslīgumisku atbildību, kas neietver izgatavotāja atbildību par produkta defektivitāti, kā noteikts šajā direktīvā. Tas ietver, piemēram, atbildību, kuras pamatā ir garantija vai vaina, vai ekonomikas dalībnieku stingra atbildība par kaitējumu, ko radījušas tādas organisma īpašības, kuras izraisījusi gēnu inženierija. Šādus valstu tiesību aktu noteikumus, kuru mērķis arī ir cita starpā patiesi aizsargāt patērētājus un citas fiziskas personas, šai direktīvai nevajadzētu skart.

(10) Dažās dalībvalstīs cietušajām personām saskaņā ar speciālu valstu atbildības sistēmu var būt tiesības iesniegt prasību par kaitējumu, ko radījušas zāles, kā rezultātā fiziskas personas jau tiek patiesi aizsargātas farmācijas nozarē. Šai direktīvai nevajadzētu skart tiesības iesniegt šādas prasības. Turklāt nebūtu jāizslēdz šādu īpašo atbildības sistēmu grozījumi, ja vien tie neapdraud šajā direktīvā paredzētās atbildības sistēmas efektivitāti vai šīs direktīvas mērķus.

(11) Ar atbildības režīmiem nesaistītas kompensācijas shēmas, piemēram, valstu veselības aprūpes sistēmas, sociālā nodrošinājuma sistēmas vai apdrošināšanas shēmas, neietilpst šīs direktīvas darbības jomā, un tādēļ tās nebūtu jāizslēdz. Piemēram, dažās dalībvalstīs ir ieviestas shēmas, kas nodrošina kompensāciju par zālēm, kuras rada kaitējumu, nebūdamas defektīvas.

(12) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā Nr. 768/2008/EK ([4]) ir noteikti kopīgi principi un atsauces noteikumi, ko paredzēts piemērot visu nozaru tiesību aktos par produktiem. Lai nodrošinātu atbilstību minētajam Lēmumam, daži šīs direktīvas noteikumi, jo īpaši definīcijas, ar to būtu jāsaskaņo.

(13) Digitālajā laikmetā produkti var būt materiāli un nemateriāli. Tirgū aizvien biežāk sastopama programmatūra, piemēram, operētājsistēmas, aparātprogrammatūra, datorprogrammas, lietotnes vai MI sistēmas, un tā ieņem arvien nozīmīgāku lomu attiecībā uz produktu drošumu. Programmatūru var laist tirgū kā atsevišķu produktu vai vēlāk iekļaut citā produktā kā tā sastāvdaļu, un tās izpildes gaitā programmatūra var radīt kaitējumu. Lai panāktu juridisko noteiktību, šajā direktīvā būtu jāprecizē, ka tam, lai atbildību piemērotu neatkarīgi no vainas, programmatūra ir uzskatāma par produktu neatkarīgi no tās piegādes vai lietošanas veida un tādējādi neatkarīgi no tā, vai to glabā ierīcē, vai tai piekļūst ar sakaru tīkla vai mākoņtehnoloģiju palīdzību, vai arī to nodrošina kā pakalpojumu. Tomēr informācija nav uzskatāma par produktu, un tāpēc produktatbildības noteikumus nevajadzētu piemērot digitālo datņu saturam, piemēram, mediju datnēm, e-grāmatām vai programmatūras pirmkodam. Pret programmatūras izstrādātāju vai ražotāju, tajā skaitā mākslīgā intelekta sistēmas nodrošinātāju Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/1689 ([5]) nozīmē, būtu jāattiecas kā pret izgatavotāju.

(14) Brīvi pieejama atvērtā pirmkoda programmatūra, kuras pirmkods ir atvērti koplietojams un kuras lietotāji var brīvi piekļūt programmatūrai vai tās modificētajām versijām, izmantot, modificēt un izplatīt to tālāk, tirgū var veicināt pētniecību un inovāciju. Šāda programmatūra balstās uz licencēm, kas ikvienam garantē brīvību lietot programmatūru, to kopēt, izplatīt, pētīt, mainīt un uzlabot. Lai netraucētu inovāciju vai pētniecību, šī direktīva nebūtu jāpiemēro brīvi pieejamai atvērtā pirmkoda programmatūrai, kas izstrādāta vai piegādāta nekomerciāli, jo šādi izstrādātus vai piegādātus produktus pēc definīcijas nelaiž tirgū. Šādas programmatūras izstrāde vai veicināšana nebūtu jāsaprot kā tās pieejamības nodrošināšana tirgū. Šādas programmatūras nodrošināšana atvērtos repozitorijos

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 768/2008/EK (2008. gada 9. jūlijs) par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.).

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1689 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā un groza Regulas (EK) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 un (ES) 2019/2144 un Direktīvas 2014/90/ES, (ES) 2016/797 un (ES) 2020/1828 (OV L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

nebūtu jāuzskata par tās darīšanu pieejamu tirgū, ja vien tas nenotiek komercdarbības gaitā. Principā nebūtu jāuzskata, ka bezpeļņas organizācijas veikta brīvi pieejamas atklātā pirmkoda programmatūras piegāde notiek ar uzņēmējdarbību saistītā kontekstā, ja vien šāda piegāde nenotiek komercdarbības gaitā. Tomēr šī direktīva būtu jāpiemēro, ja programmatūru piegādā apmaiņā pret samaksu vai personas datiem, ko izmanto ne tikai tāpēc, lai uzlabotu programmatūras drošību, saderību vai sadarbspēju, un tādējādi to piegādā komercdarbības gaitā.

(15) Ja brīvi pieejamu atklātā pirmkoda programmatūru, kas nav piegādāta komercdarbības gaitā, produkta izgatavotājs pēc tam komercdarbības gaitā integrē kā produkta sastāvdaļu un to tādējādi laiž tirgū, vajadzētu būt iespējai šo izgatavotāju saukt pie atbildības par kaitējumu, kas radies šādas programmatūras defekta dēļ, bet pie atbildības nebūtu saucams programmatūras izgatavotājs, jo programmatūras izgatavotājs nebūtu izpildījis nosacījumus produkta vai sastāvdaļas laišanai tirgū.

(16) Digitālās datnes kā tādas nav produkti, kuri ietilpst šīs direktīvas darbības jomā, savukārt digitālās izgatavošanas datnes, kas satur materiālas lietas ražošanai vajadzīgo funkcionālo informāciju, ar kuras palīdzību ir iespējams automātiski kontrolēt mašīnas vai rīkus, piemēram, urbjus, virpas, frēzes un 3D printerus, būtu jāuzskata par produktiem, lai nodrošinātu fizisku personu aizsardzību gadījumos, kad šādas datnes ir defektīvas. Piemēram, par defektīvu datorprojektēšanas datni, ko izmanto, lai izveidotu 3D drukātu preci, kura rada kaitējumu, būtu jāiestājas atbildībai saskaņā ar šo direktīvu, ja šāda datne ir izstrādāta vai piegādāta komercdarbības gaitā. Skaidrības labad būtu jāprecizē, ka izejvielas, piemēram, gāze un ūdens, un elektroenerģija ir produkti.

(17) Digitālie pakalpojumi aizvien biežāk tiek integrēti produktā vai savstarpēji savienoti ar produktu tā, ka bez šāda pakalpojuma produkts nevar pildīt kādu no savām funkcijām. Lai gan šo direktīvu nevajadzētu piemērot pakalpojumiem kā tādiem, atbildība neatkarīgi no vainas būtu jāpaplašina, aptverot arī šādus integrētus vai savstarpēji savienotus digitālos pakalpojumus, jo tie produkta drošuma līmeni nosaka tādā pašā mērā kā fiziskās vai digitālās sastāvdaļas. Minētie saistītie pakalpojumi būtu jāuzskata par tā produkta sastāvdaļām, kurā tie ir integrēti vai ar kuru tie ir savstarpēji savienoti, ja tie ir minētā produkta izgatavotāja kontrolē. Saistītu pakalpojumu piemēri ir nepārtraukta satiksmes datu sniegšana navigācijas sistēmā, veselības uzraudzības pakalpojums, kas balstās uz fiziska produkta sensoriem, ar kuriem izseko lietotāja fizisko aktivitāti vai veselības rādītājus, temperatūras kontroles pakalpojums, kas uzrauga un regulē viedo ledusskapju temperatūru, vai balss asistenta pakalpojums, kas ļauj ar balss komandu kontrolēt vienu vai vairākus produktus. Interneta piekļuves pakalpojumus nevajadzētu uzskatīt par saistītiem pakalpojumiem, jo tos nevar uzskatīt par daļu no produkta, kas ir izgatavotāja kontrolē, un nebūtu pamatoti paredzēt izgatavotāju atbildību par kaitējumu, ko radījuši trūkumi interneta piekļuves pakalpojumos. Tomēr saskaņā ar šo direktīvu par defektīvu varētu atzīt produktu, kas izmanto interneta piekļuves pakalpojumus un vairs nav drošs, pazūdot savienojumam.

(18) Saistīti pakalpojumi un citas sastāvdaļas, tostarp programmatūras atjauninājumi un jauninājumi, būtu jāuzskata par tādiem, kas ir izgatavotāja kontrolē, ja izgatavotājs tos integrē produktā vai savstarpēji savieno ar to, vai ja izgatavotājs atļauj vai piekrīt, ka tos integrē, savstarpēji savieno vai piegādā trešā persona, piemēram, ja viedās mājsaimniecības ierīces izgatavotājs piekrīt, ka trešā persona nodrošina programmatūras atjauninājumus izgatavotāja ierīcei, vai ja izgatavotājs nāk klajā ar saistītu pakalpojumu vai sastāvdaļu, kas ir daļa no produkta, lai arī to piegādā trešā persona. Nebūtu jāuzskata, ka izgatavotājs ir piekritis integrācijai vai savstarpējai savienošanai, tikai paredzot šādu integrācijas vai savstarpēja savienojuma tehnisku iespēju vai iesakot konkrētus zīmolus, vai neaizliedzot iespējamus saistītus pakalpojumus vai sastāvdaļas.

(19) Tiklīdz produkts ir laists tirgū, tas būtu jāuzskata par izgatavotāja kontrolē esošu, ja izgatavotājs saglabā spēju piegādāt programmatūras atjauninājumus vai jauninājumus pats vai ar trešās personas starpniecību.

(20) Atzīstot nemateriālo aktīvu aizvien lielāko nozīmi un vērtību, kompensācija būtu jāmaksā arī par datu iznīcināšanu vai bojājumiem, piemēram, ja no cietā diska dzēstas digitālās datnes; tas attiecas arī uz šo datu atgūšanas vai atjaunošanas izmaksām. Lai aizsargātu fiziskas personas, ir jākompensē ne tikai tādi materiāli zaudējumi, kas izriet no nāves vai personiska aizskāruma, piemēram, bēru izmaksas, medicīniskie izdevumi vai zaudētie ienākumi, un no kaitējuma īpašumam, bet arī tādi, kas izriet no datu iznīcināšanas vai bojājumiem. Datu iznīcināšana vai bojājumi automātiski nerada materiālus zaudējumus, ja cietušais datus var atgūt bez maksas, piemēram, ja pieejams datu dublējums vai ja datus var no jauna lejupielādēt, vai ja ekonomikas dalībnieks atjauno vai no jauna izveido īslaicīgi nepieejamus datus, piemēram, virtuālā vidē. Datu iznīcināšana vai bojājumi nav tas pats, kas datu nopludināšana vai

datu aizsardzības noteikumu pārkāpumi, līdz ar to šī direktīva neskar kompensāciju par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 ([6]) vai (ES) 2018/1725 ([7]) vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/58/EK ([8]) vai (ES) 2016/680 ([9]) pārkāpumiem.

(21) Juridiskās noteiktības labad šajā direktīvā būtu jāprecizē, ka personisks aizskārums ietver medicīniski atzītu un medicīniski apstiprinātu kaitējumu psiholoģiskajai veselībai, kas ietekmē cietušā vispārējo veselības stāvokli un kā dēļ varētu būt nepieciešama terapija vai ārstēšana, cita starpā ņemot vērā Pasaules Veselības organizācijas izstrādāto Starptautisko slimību klasifikāciju.

(22) Saskaņā ar šīs direktīvas mērķi nodrošināt kompensāciju tikai fiziskām personām ar šo direktīvu nebūtu jākompensē kaitējums īpašumam, ko izmanto tikai profesionāliem mērķiem. Lai novērstu iespējamu tiesvedības risku pārmērīgi daudzās lietās, saskaņā ar šo direktīvu nebūtu jākompensē tādu datu iznīcināšana vai bojājumi, kurus izmanto profesionāliem mērķiem, pat gadījumos, ja šos datus izmanto ne tikai profesionāliem mērķiem.

(23) Dalībvalstīm būtu jāparedz pilnīga un pienācīga kompensācija par visiem materiālajiem zaudējumiem, kas izriet no nāves vai personiska aizskāruma, kaitējuma īpašumam vai tā iznīcināšanas un datu iznīcināšanas vai bojājumiem, tomēr pašām dalībvalstīm būtu jānosaka kompensācijas aprēķināšanas noteikumi. Turklāt būtu jāparedz kompensācija par nemateriālajiem zaudējumiem, ko radījis kaitējums, uz kuru attiecas šī direktīva, piemēram, sāpēm un ciešanām, ciktāl šādus zaudējumus var kompensēt saskaņā ar valstu tiesību aktiem.

(24) Citiem šajā direktīvā neiekļautiem kaitējuma veidiem, piemēram, tīri ekonomiskiem zaudējumiem, privātās dzīves neaizskaramības pārkāpumiem vai diskriminācijai, pašiem par sevi nevajadzētu izraisīt atbildību saskaņā ar šo direktīvu. Tomēr šai direktīvai nebūtu jāietekmē tiesības uz kompensāciju par jebkādu kaitējumu, tostarp nemateriālu, saskaņā ar citiem atbildības režīmiem.

(25) Lai aizsargātu fiziskas personas, būtu jāmaksā kompensācija par kaitējumu jebkādam īpašumam, kas pieder fiziskai personai. Tā kā īpašumu aizvien biežāk izmanto gan privātiem, gan profesionāliem mērķiem, ir lietderīgi paredzēt kompensāciju par kaitējumu šādam jaukta lietojuma īpašumam. Tā kā šīs direktīvas mērķis ir aizsargāt fiziskas personas, no tās darbības jomas vajadzētu izslēgt īpašumu, ko izmanto tikai profesionāliem mērķiem.

(26) Šī direktīva būtu jāpiemēro produktiem, ko laiž tirgū vai attiecīgā gadījumā nodod ekspluatācijā komercdarbības gaitā par samaksu vai bez maksas, piemēram, produktiem, ko piegādā sponsorēšanas kampaņas kontekstā, vai produktiem, ko izgatavo, lai sniegtu no publiskiem līdzekļiem finansētu pakalpojumu, jo šādam piegādes režīmam joprojām ir ekonomisks vai darījumdarbības raksturs. Jēdziens "nodošana ekspluatācijā" attiecas uz produktiem, kas nav laisti tirgū pirms to pirmās izmantošanas, kā tas var būt attiecībā uz liftiem, mašīnām vai medicīniskajām ierīcēm.

(27) Ciktāl valstu tiesību aktos ir paredzēts, tiesības uz kompensāciju cietušajām personām būtu jāpiemēro gan tiešiem cietušajiem, kuriem nodarīts kaitējums, ko tieši izraisījis defektīvs produkts, gan uz netiešiem cietušajiem, kuriem nodarīts kaitējums tiešajam cietušajam nodarītā kaitējuma dēļ.

(28) Ņemot vērā aizvien lielāku produktu, darījumdarbības modeļu un piegādes ķēžu sarežģītību un to, ka šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka patērētāji un citas fiziskas personas var viegli izmantot tiesības saņemt kompensāciju defektīvu produktu radīta kaitējuma gadījumā, ir svarīgi, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka kompetentās patērētāju aizsardzības iestādes vai struktūras sniedz skartajiem patērētājiem visu attiecīgo informāciju, lai viņi varētu efektīvi īstenot savas tiesības uz šajā direktīvā paredzēto kompensāciju. Tādējādi ir lietderīgi, ka dalībvalstis ievēro esošos

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu krimināLsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).

pienākumus attiecībā uz sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/2394 ([10]) paredzētos pienākumus. Ir svarīgi, lai valstu patērētāju aizsardzības iestādes vai struktūras regulāri apmainītos ar jebkādu būtisku informāciju, ko tās uzzinājušas, un cieši sadarbotos ar tirgus uzraudzības iestādēm. Dalībvalstis var arī mudināt kompetentās patērētāju tiesību aizsardzības iestādes vai struktūras sniegt informāciju patērētājiem, lai tie varētu efektīvāk īstenot savas tiesības uz kompensāciju saskaņā ar šo direktīvu.

(29) Direktīva neskar dažādas iespējas izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus valstu līmenī – prasības tiesā, ārpustiesas risinājumus, strīdu alternatīvu izšķiršanu vai pārstāvības prasības saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2020/1828 ([11]) vai valstu kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismiem.

(30) Lai aizsargātu fizisku personu veselību un īpašumu, produkta defektivitāte būtu jākonstatē, ņemot vērā nevis tā piemērotību lietošanai, bet gan tāda drošuma neesību, kādu personai ir tiesības sagaidīt vai kāds ir paredzēts Savienības vai valstu tiesību aktos. Defektivitātes novērtējumā būtu objektīvi jāanalizē drošums, ko plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt, nevis jāatsaucas uz drošumu, ko pamatoti varētu gaidīt jebkura konkrēta persona. Drošums, ko plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt, būtu jānovērtē, cita starpā ņemot vērā attiecīgā produkta paredzēto mērķi, pamatoti paredzamo lietojumu, noformējumu, objektīvās iezīmes un īpašības, tostarp paredzamo darbmūžu, kā arī tās lietotāju grupas konkrētās prasības, kam produkts ir paredzēts. Daži produkti, piemēram, dzīvības uzturēšanai domātas medicīniskās ierīces, rada īpaši augstu kaitējuma risku cilvēkiem, un tāpēc drošuma gaidas attiecībā uz šādām ierīcēm ir īpaši augstas. Lai ņemtu vērā šādas gaidas, tiesai būtu jāspēj produktu pasludināt par defektīvu, nekonstatējot tā faktisko defektivitāti, ja šis produkts ir no tās pašas produktu sērijas, no kuras kādam produktam jau pierādīta defektivitāte.

(31) Defektivitātes novērtējumā būtu jāņem vērā produkta noformējums. Tomēr brīdinājumus vai citu informāciju, kas sniegta kopā ar produktu, nevar uzskatīt par pietiekamu, lai citādi defektīvu produktu padarītu drošu, jo defektivitāte būtu jānosaka, atsaucoties uz drošumu, ko plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt. Tāpēc šajā direktīvā paredzēto atbildību nevar apiet, vienkārši uzskaitot visas iespējamās produkta blakusparādības. Nosakot produkta defektivitāti, pamatoti paredzams lietojums ietver arī neatbilstošu lietojumu, kas varētu gadīties konkrētos apstākļos, piemēram, mašīnas lietotāja paredzamā uzvedība koncentrācijas trūkuma dēļ vai dažu lietotāju grupu, piemēram, bērnu, paredzamā uzvedība.

(32) Lai atspoguļotu savstarpēji savienotu produktu aizvien lielāko izplatību, produkta drošuma novērtējumā būtu jāņem vērā arī tas, kā konkrēto produktu pamatoti paredzami ietekmē citi produkti, piemēram, viedmājas sistēmā. Būtu jāņem vērā arī tas, kā produkta drošumu ietekmē jebkāda spēja mācīties vai iegūt jaunas īpašības pēc laišanas tirgū vai nodošanas ekspluatācijā, lai atspoguļotu pamatotas gaidas, ka produkta programmatūra un esošie algoritmi ir izstrādāti tā, lai nepieļautu bīstamu produkta uzvedību. Līdz ar to izgatavotājam, kas izstrādā produktu, kuram var rasties negaidīta uzvedība, arī turpmāk vajadzētu būt atbildīgam par uzvedību, kas rada kaitējumu. Lai atspoguļotu faktu, ka digitālajā laikmetā daudzi produkti paliek izgatavotāja kontrolē arī pēc brīža, kad tie laisti tirgū, produkta drošuma novērtējumā būtu jāņem vērā arī brīdis, kad produkts pārtrauc būt izgatavotāja kontrolē. Produktu par defektīvu var atzīt arī tā kiberdrošības ievainojamības dēļ, piemēram, ja produkts neatbilst drošumu reglamentējošajām kiberdrošības prasībām.

(33) Lai atspoguļotu tādu produktu raksturu, kuru mērķis ir novērst kaitējumu, kādi, piemēram, ir tādi brīdināšanas mehānismi kā dūmu detektori, šāda produkta defektivitātes novērtējumā būtu jāņem vērā tā neatbilstība minētajam mērķim.

(34) Lai atspoguļotu produktu drošuma un tirgus uzraudzības tiesību aktu būtiskumu nolūkā noteikt drošuma līmeni, ko personai ir tiesības gaidīt, jāprecizē, ka defektivitātes novērtējumā būtu jāņem vērā arī attiecīgā produkta drošuma prasības, tostarp drošumu reglamentējošās kiberdrošības prasības, kā arī kompetento iestāžu intervence, piemēram,

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2394 (2017. gada 12. decembris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 345, 27.12.2017., 1. lpp.).

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2020/1828 (2020. gada 25. novembris) par pārstāvības prasībām patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un ar ko atceļ Direktīvu 2009/22/EK (OV L 409, 4.12.2020., 1. lpp.).

rīkojums atsaukt produktus, vai pašu ekonomikas dalībnieku intervence. Tomēr šādai intervencei pašai par sevi nevajadzētu radīt defektivitātes prezumpciju.

(35) Lai patērētājiem būtu izvēle un lai sekmētu inovāciju, pētniecību un vieglu piekļuvi jaunām tehnoloģijām, nevajadzētu secināt, ka iepriekšējais produkts ir defektīvs, tikai tāpēc, ka tirgū ir kāds labāks produkts vai tāds tiek laists tirgū vēlāk. Tāpat nevajadzētu secināt, ka produkta iepriekšējā versija ir defektīva, tikai tāpēc, ka tiek piegādāti produkta atjauninājumi vai jauninājumi.

(36) Fizisku personu aizsardzības labad vajadzīgs, lai pie atbildības varētu saukt visus ražošanas procesā iesaistītos izgatavotājus tiktāl, ciktāl to produkts vai piegādātā sastāvdaļa ir defektīvi. Tas attiecas uz jebkuru personu, kas sevi parāda kā izgatavotāju, uz produkta norādot vai atļaujot trešai personai norādīt savu nosaukumu, preču zīmi vai citu atšķirības zīmi, jo tādējādi šī persona rada iespaidu, ka tā ir iesaistīta ražošanas procesā vai uzņemas atbildību par to. Ja izgatavotājs produktā integrē defektīvu cita izgatavotāja sastāvdaļu, cietušajai personai būtu jāspēj pieprasīt kompensāciju par to pašu kaitējumu gan no produkta izgatavotāja, gan sastāvdaļas izgatavotāja. Ja sastāvdaļa ir integrēta produktā, ko minētā produkta izgatavotājs nevar kontrolēt, cietušajai personai vajadzētu būt iespējai pieprasīt kompensāciju no sastāvdaļas izgatavotāja, ja sastāvdaļa pati ir produkts saskaņā ar šo direktīvu.

(37) Lai nodrošinātu, ka cietušajām personām ir izpildāms kompensācijas prasījums, ja produkta izgatavotājs ir iedibināts ārpus Savienības, vajadzētu būt iespējai saukt pie atbildības minētā produkta importētāju un izgatavotāja pilnvaroto pārstāvi, kas iecelts, lai pildītu Savienības tiesību aktos, piemēram, produktu drošuma un tirgus uzraudzības tiesību aktos, paredzētus konkrētus uzdevumus. Tirgus uzraudzība liecina, ka piegādes ķēdes dažkārt ietver ekonomikas dalībniekus, kurus novatoriskās formas dēļ ir sarežģīti savietot ar tradicionālajām piegādes ķēdēm spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā. Tas jo īpaši attiecas uz izpildes pakalpojumu sniedzējiem, kuri veic daudzas tādas pašas funkcijas kā importētāji, bet kuri ne vienmēr atbilst tradicionālajai importētāja definīcijai Savienības tiesību aktos. Izpildes pakalpojumu sniedzējiem ir arvien lielāka nozīme kā ekonomikas dalībniekiem, kas nodrošina un atvieglo trešo valstu produktu piekļuvi Savienības tirgum. Šīs izmaiņas jau ir atspoguļotas produktu drošuma un tirgus uzraudzības satvarā, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (ES) 2019/1020 ([12]) un (ES) 2023/988 ([13]). Tāpēc vajadzētu būt iespējai saukt pie atbildības izpildes pakalpojumu sniedzējus, bet, ņemot vērā to lomas pakārtoto raksturu, tiem vajadzētu būt atbildīgiem tikai tad, ja Savienībā nav iedibināts ne importētājs, ne pilnvarotais pārstāvis. Lai sekmīgi piemērotu atbildību izgatavotājiem, importētājiem, pilnvarotajiem pārstāvjiem un izpildes pakalpojumu sniedzējiem, izplatītājus būtu jāvar saukt pie atbildības tikai tad, ja tie nekavējoties neidentificē attiecīgu Savienībā iedibinātu ekonomikas dalībnieku.

(38) Pārdošana tiešsaistē ir nepārtraukti un stabili pieaugusi, radot jaunus darījumdarbības modeļus un jaunus tirgus dalībniekus, piemēram, tiešsaistes platformas. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 ([14]) un Regula (ES) 2023/988 cita starpā nosaka tiešsaistes platformu atbildību un pārskatatbildību par nelikumīgu saturu, tostarp attiecībā uz produktu pārdošanu. Ja tiešsaistes platformas attiecībā uz defektīvu produktu pilda izgatavotāja, importētāja, pilnvarota pārstāvja, izpildes pakalpojumu sniedzēja vai izplatītāja lomu, tām vajadzētu noteikt tādu pašu atbildību kā minētajiem ekonomikas dalībniekiem. Ja tiešsaistes platformas produktu pārdošanas darījumā starp tirgotājiem un patērētājiem pilda tikai starpnieka lomu, uz tām attiecas Regulā (ES) 2022/2065 paredzētais nosacītais atbrīvojums no atbildības. Tomēr Regula (ES) 2022/2065 nosaka, ka tiešsaistes platformas, kuras patērētājiem dod iespēju ar tirgotājiem slēgt distances līgumus, no patērētāju aizsardzības tiesību aktos paredzētās atbildības nav atbrīvotas tad, ja tās produktu prezentē vai kā citādi dod iespēju veikt minēto darījumu tā, ka tas vidējo patērētāju vedina pieņemt, ka produktu piedāvā pati tiešsaistes platforma vai tirgotājs, kurš rīkojas platformas pakļautībā vai kontrolē. Atbilstoši šim principam, ja tiešsaistes platformas šādi prezentē produktu vai kā citādi dod iespēju veikt konkrēto darījumu, vajadzētu būt iespējai tās saukt pie atbildības tieši tāpat kā izplatītājus saskaņā ar šo direktīvu. Tāpēc šīs direktīvas noteikumi par izplatītājiem būtu pēc analoģijas jāpiemēro šādām tiešsaistes platformām. Tas nozīmē, ka šādas tiešsaistes platformas būtu atbildīgas tikai tad, ja tās šādi prezentē produktu vai citādi ļauj veikt konkrēto darījumu tādā veidā, kas vidusmēra patērētājam liktu domāt, ka produktu nodrošina vai nu

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1020 (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (OV L 169, 25.6.2019., 1. lpp.).

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/988 (2023. gada 10. maijs) par ražojumu vispārēju drošumu, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1025/2012 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2020/1828 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/95/EK un Padomes Direktīvu 87/357/EEK (OV L 135, 23.5.2023., 1. lpp.).

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2065 (2022. gada 19. oktobris) par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu un ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (Digitālo pakalpojumu akts) (OV L 277, 27.10.2022., 1. lpp.).

pati tiešsaistes platforma, vai tirgotājs, kas darbojas tās pakļautībā vai kontrolē, un tikai tad, ja tiešsaistes platforma nespēj nekavējoties identificēt attiecīgo ekonomikas dalībnieku, kas iedibināts Savienībā.

(39) Pārkārtojoties no lineāras ekonomikas uz aprites ekonomiku, produkti tiek izstrādāti tā, lai tie būtu izturīgāki, atkalizmantojami, remontējami un modernizējami. Savienība arī sekmē inovatīvus un ilgtspējīgus ražošanas un patēriņa veidus, kas pagarina to, cik ilgi produkts un sastāvdaļas ir funkcionāli, piemēram, ar pārražošanu, pārjaunošanu un remontu, kā izklāstīts Komisijas 2020. gada 11. marta paziņojumā "Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu". Ja produkts ir būtiski modificēts un pēc tam tiek darīts pieejams tirgū vai nodots ekspluatācijā, to uzskata par jaunu produktu. Ja produktu būtiski modificē ārpus sākotnējā izgatavotāja kontroles, personu, kas veikusi šīs būtiskās modifikācijas, būtu jāvar saukt pie atbildības kā modificētā produkta izgatavotāju, jo saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem šāda persona ir atbildīga par produktu atbilstību drošuma prasībām. To, vai modifikācija ir būtiska, būtu jānosaka saskaņā ar kritērijiem, kuri noteikti attiecīgajos Savienības un valstu tiesību aktos par produktu drošumu, tostarp Regulā (ES) 2023/988. Ja attiecībā uz konkrēto produktu šādi kritēriji nav noteikti, par būtiskām modifikācijām būtu jāuzskata modifikācijas, ar kurām maina sākotnēji paredzētās produkta funkcijas vai kuras ietekmē produkta atbilstību piemērojamajām drošuma prasībām, vai maina tā riska profilu. Ja būtisku modifikāciju veic sākotnējais izgatavotājs vai tā tiek veikta šā izgatavotāja kontrolē un ja šādas būtiskas modifikācijas dēļ produkts ir defektīvs, minētajam izgatavotājam nevajadzētu būt iespējai izvairīties no atbildības, apgalvojot, ka defektivitāte radusies pēc produkta laišanas tirgū vai nodošanas ekspluatācijā. Lai aprites ekonomikā taisnīgi sadalītu riskus, ekonomikas dalībnieku, kas veic būtisku modifikāciju un kas nav sākotnējais izgatavotājs, būtu jāatbrīvo no atbildības, ja minētais ekonomikas dalībnieks var pierādīt, ka kaitējums ir saistīts ar produkta daļu, ko modifikācija nav skārusi. Ekonomikas dalībniekiem, kas veic remontu vai citas operācijas, kuras neietver būtisku modifikāciju, nevajadzētu būt atbildīgiem saskaņā ar šo direktīvu.

(40) Tā kā produktus var izstrādāt tā, ka tajos var veikt modifikācijas, izdarot izmaiņas programmatūrā, tostarp programmatūras jauninājumus, modifikācijām, kas veiktas, atjauninot vai jauninot programmatūru, būtu jāpiemēro tie paši principi, kas attiecas uz citādi veiktām modifikācijām. Ja būtiska modifikācija tiek veikta, atjauninot vai jauninot programmatūru, vai tāpēc, ka MI sistēma pastāvīgi mācās, būtu jāuzskata, ka būtiski modificētais produkts ir darīts pieejams tirgū vai nodots ekspluatācijā modifikācijas faktiskās veikšanas brīdī.

(41) Ja cietušie nesaņem kompensāciju tāpēc, ka saskaņā ar šo direktīvu atbildība nav nevienai personai, vai tāpēc, ka atbildīgās personas ir maksātnespējīgas vai vairs nepastāv, dalībvalstis var izmantot valstī pastāvošās nozaru kompensācijas shēmas vai saskaņā ar valstu tiesību aktiem izveidot jaunas shēmas, lai pienācīgi kompensētu cietušajām personām kaitējumu, kas radies defektīvu produktu dēļ. Dalībvalstu ziņā ir izlemt, vai šādas kompensācijas shēmas pilnībā vai daļēji tiek finansētas no valstu vai privātiem ieņēmumiem.

(42) Tā kā ekonomikas dalībnieki tiek uzskatīti par atbildīgiem neatkarīgi no vainas un lai panāktu risku taisnīgu sadali, pienākums pierādīt kaitējumu, produkta defektivitāti un cēloņsakarību starp kaitējumu un defektivitāti būtu jāuzņemas personai, kas pieprasa kompensāciju par defektīva produkta radīto kaitējumu, saskaņā ar pierādījumu standartu, kas piemērojams atbilstīgi valstu tiesību aktiem. Tomēr attiecībā uz piekļuvi informācijai par to, kā produkts ražots un kā tas darbojas, un attiecībā uz šīs informācijas izprašanu personas, kuras pieprasa kompensāciju par nodarīto kaitējumu, bieži atrodas daudz nelabvēlīgākā stāvoklī nekā izgatavotāji. Minētā informācijas asimetrija var nelabvēlīgi ietekmēt riska taisnīgu sadali, jo īpaši tehniski vai zinātniski sarežģītos gadījumos. Tāpēc ir jāatvieglo prasītāju piekļuve tiesas procesā izmantojamiem pierādījumiem. Šādi pierādījumi ietver dokumentus, kas atbildētājam ir jāizveido *ex novo*, apkopojot vai klasificējot pieejamos pierādījumus. Novērtējot pierādījumu atklāšanas pieprasījumu, valstu tiesām būtu jānodrošina, ka šāda piekļuve ir ierobežota līdz tādai, kas ir nepieciešama un samērīga, cita starpā, lai nepieļautu centienus iegūt nespecifisku informāciju, kas neattiecas uz tiesvedību, un lai aizsargātu konfidenciālu informāciju, piemēram, informāciju, uz ko attiecas advokāta un klienta saziņas konfidencialitāte un komercnoslēpumus saskaņā ar Savienības un valstu tiesību aktiem, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/943 ([15]). Ņemot vērā to, cik sarežģīti ir dažu veidu pierādījumi, piemēram, ar digitāliem produktiem saistīti pierādījumi, valstu tiesām vajadzētu būt iespējai pieprasīt, lai šādi pierādījumi tiktu sniegti viegli pieejamā un viegli saprotamā veidā, ievērojot konkrētus nosacījumus.

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/943 (2016. gada 8. jūnijs) par zinātības un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu (OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp.).

(43) Šī direktīva saskaņo noteikumus par pierādījumu atklāšanu tikai tiktāl, cik tas attiecas uz šīs direktīvas reglamentētiem jautājumiem. Šīs direktīvas nereglamentēti jautājumi ir noteikumi par pierādījumu atklāšanu attiecībā uz: pirmstiesas procedūrām; to, cik specifiskam jābūt pierādījumu pieprasījumam; trešām personām; deklaratīvu prasību gadījumiem un sankcijām par pierādījumu atklāšanas pienākuma neievērošanu.

(44) Ņemot vērā to, ka atbildētājiem varētu būt vajadzīga piekļuve prasītāja rīcībā esošajiem pierādījumiem, lai apstrīdētu kompensācijas prasību saskaņā ar šo direktīvu, arī atbildētājiem vajadzētu būt iespējai piekļūt pierādījumiem. Līdzīgi kā attiecībā uz prasītāja iesniegto atklāšanas pieprasījumu, valstu tiesām, novērtējot atbildētāja iesniegto pieprasījumu par pierādījumu atklāšanu, būtu jānodrošina, ka šāda piekļuve ir ierobežota līdz tādai, kas ir nepieciešama un samērīga, cita starpā, lai nepieļautu centienus iegūt nespecifisku informāciju, kas neattiecas uz tiesvedību, un lai aizsargātu konfidenciālu informāciju.

(45) Attiecībā uz komercnoslēpumiem, kā definēts Direktīvā (ES) 2016/943, valstu tiesām vajadzētu būt pilnvarotām pieņemt īpašus pasākumus, lai nodrošinātu komercnoslēpuma konfidencialitāti tiesas procesa laikā un pēc tā, vienlaikus panākot taisnīgu un samērīgu līdzsvaru starp komercnoslēpuma turētāja interesēm attiecībā uz noslēpuma saglabāšanu un cietušās personas interesēm. Šādiem pasākumiem būtu jāietver vismaz pasākumi, kuri ierobežo piekļuvi dokumentiem, kas satur komercnoslēpumus vai iespējamus komercnoslēpumus, un piekļuvi tiesas sēdēm, atļaujot piedalīties tikai ierobežotam skaitam cilvēku, vai atļaujot piekļuvi tikai aizklātiem dokumentiem vai tiesas sēžu izrakstiem. Lemjot par šādiem pasākumiem, ir lietderīgi, ka valstu tiesas ņem vērā nepieciešamību nodrošināt tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, pušu un attiecīgā gadījumā trešo personu likumīgās intereses un iespējamo no šādu pasākumu apstiprināšanas vai noraidīšanas izrietošo kaitējumu kādai no pusēm un attiecīgā gadījumā trešām pusēm.

(46) Ir jāatvieglo prasītāja pierādīšanas pienākums, ar noteikumu, ka tiek izpildīti daži nosacījumi. Vienkārša fakta prezumpcija ir vispārpieņemts mehānisms, kā mazināt prasītāja pierādīšanas grūtības, un šāda prezumpcija ļauj tiesai defektivitāti vai cēloņsakarību balstīt uz citu pierādītu faktu, vienlaikus saglabājot atbildētāja tiesības. Lai dotu stimulu izpildīt informācijas atklāšanas pienākumu, valstu tiesām būtu jāprezumē, ka produkts ir defektīvs, ja atbildētājs šādu pienākumu neizpilda. Ir pieņemtas daudzas obligātas drošuma prasības, lai aizsargātu patērētājus un citas fiziskas personas no kaitējuma riska, tostarp saskaņā ar Regulu (ES) 2023/988. Lai nostiprinātu ciešo saikni starp noteikumiem par produktu drošumu un noteikumiem par atbildību, arī neatbilstība šādām prasībām būtu jāuzskata par pamatu defektivitātes prezumpcijai. Tas ietver gadījumus, kad produkts nav aprīkots tā, lai tas varētu reģistrēt informāciju par ekspluatāciju, kā prasīts Savienības vai valstu tiesību aktos. Šāda pati pieeja būtu jāpiemēro arī tad, ja ir acīmredzami darbības traucējumi, piemēram, stikla pudele sasprāgst pamatoti paredzamas lietošanas laikā, jo prasītāja pienākums pierādīt defektivitāti apstākļos, kad defektivitātes esība ir neapstrīdama, ir lieks apgrūtinājums. Pamatoti paredzams lietojums ietver lietojumu, kuram produkts ir paredzēts saskaņā ar informāciju, ko sniedzis izstrādātājs vai ekonomikas dalībnieks, kurš to laiž tirgū, parasto lietojumu, ko nosaka produkta dizains un konstrukcija, un lietojumu, ko var pamatoti paredzēt, ja tas varētu izrietēt no likumīgas un viegli paredzamas cilvēku uzvedības.

(47) Ja ir konstatēts, ka produkts ir defektīvs un ka nodarītā kaitējuma veidu, galvenokārt pamatojoties uz līdzīgiem gadījumiem, parasti rada attiecīgā defektivitāte, nebūtu jāparedz pienākums prasītājam pierādīt cēloņsakarību un būtu jāpieņem, ka tā pastāv.

(48) Valstu tiesām būtu jāprezumē, ka produkts ir defektīvs vai ka pastāv cēloņsakarība starp kaitējumu un defektivitāti, arī tad, ja, neskarot atbildētāja atklāto informāciju, prasītājam būtu pārmērīgi grūti pierādīt produkta defektivitāti vai cēloņsakarību, jo īpaši ņemot vērā lietas tehnisko vai zinātnisko sarežģītību, vai abus. Valstu tiesām tas būtu jādara, ņemot vērā visus lietas apstākļus. Šādos gadījumos paredzot parasto pierādīšanas standartu, kas noteikts valstu tiesību aktos un kas bieži vien prasa nodrošināt augstu varbūtības pakāpi, tiktu apdraudēta tiesību uz kompensāciju īstenošanas efektivitāte. Tāpēc, ņemot vērā, ka izgatavotājiem ir speciālās zināšanas un tie ir labāk informēti nekā cietusī persona, un lai saglabātu taisnīgu riska sadali, vienlaikus izvairoties no pierādīšanas pienākuma apvēršanas, būtu jānosaka, ka situācijā, kad prasītājam ir grūtības uzskatāmi parādīt defektivitāti, viņam ir jāpierāda vienīgi tas, ka produkts, visticamāk, bijis defektīvs, vai situācijā, kad prasītājam ir grūtības pierādīt cēloņsakarību – tas, ka produkta defektivitāte, visticamāk, bijusi kaitējuma cēlonis. Tehniskā vai zinātniskā sarežģītība valstu tiesās būtu jānosaka katrā gadījumā individuāli, ņemot vērā dažādus faktorus. Šiem faktoriem būtu jāietver produkta sarežģītā daba, piemēram, ja runa ir par novatorisku medicīnisku ierīci; izmantotās tehnoloģijas sarežģītā daba, piemēram, ja runa ir par mašīnmācīšanos; prasītāja analizējamās informācijas un datu sarežģītā daba; cēloņsakarības sarežģītā daba, piemēram, ja runa ir par saikni starp zālēm vai pārtikas produktu un veselības stāvokļa pasliktināšanos vai

saikni, kuras pierādīšanai prasītājam būtu jāskaidro mākslīgā intelekta sistēmas iekšējās darbības mehānisms. Arī pārmērīgu grūtību novērtējums būtu jāveic valstu tiesām, katru gadījumu vērtējot individuāli. Lai gan prasītājam būtu jāsniedz argumenti, kuri apliecina pārmērīgu grūtību esību, pierādījumi par šādām grūtībām nebūtu jāprasa. Piemēram, lai prasībā, kas attiecas uz mākslīgā intelekta sistēmu, tiesa lemtu, ka pastāv pārmērīgas grūtības, nebūtu jāprasa, lai prasītājs skaidro mākslīgā intelekta sistēmas specifiskās iezīmes vai to, kā šīs iezīmes apgrūtina cēloņsakarības konstatēšanu. Atbildētājam vajadzētu būt iespējai apstrīdēt visus prasības elementus, tostarp to, ka pastāv pārmērīgas grūtības.

(49) Lai taisnīgi sadalītu risku, ekonomikas dalībnieki būtu jāatbrīvo no atbildības, ja tie var pierādīt, ka pastāv specifiski attaisnojoši apstākļi. Tiem nevajadzētu būt atbildīgiem, ja tie var pierādīt, ka kāda cita persona ir likusi produktam pamest izgatavošanas procesu pretēji to gribai vai ka produkta defektivitāti ir izraisījusi tieši atbilstība juridiskajām prasībām.

(50) Laišana tirgū vai nodošana ekspluatācijā parasti ir brīdis, kad produkts vairs nav izgatavotāja kontrolē, bet izplatītājiem tas ir brīdis, ka tie produktu dara pieejamu tirgū. Tāpēc izgatavotāji būtu jāatbrīvo no atbildības, ja tie pierāda, ka ir iespējams, ka brīdī, kad tie produktu laida tirgū vai nodeva ekspluatācijā, kaitējumu izraisījusī defektivitāte nepastāvēja vai ka defektivitāte radās pēc minētā brīža. Tomēr, tā kā digitālās tehnoloģijas dod iespēju izgatavotājiem saglabāt kontroli pēc produkta laišanas tirgū vai nodošanas ekspluatācijā, izgatavotājiem būtu jāpaliek atbildīgiem par defektivitāti, kas rodas pēc minētā brīža to kontrolē esošas programmatūras vai saistītu pakalpojumu – gan jauninājumu, gan atjauninājumu, gan mašīnmācīšanās algoritmu – rezultātā. Šāda programmatūra vai saistīti pakalpojumi būtu jāuzskata par izgatavotāja kontrolē esošiem tad, ja izgatavotājs tos piegādā vai ja izgatavotājs pilnvaro trešo personu tos piegādāt vai citādi piekrīt trešās personas īstenotai piegādei. Piemēram, ja viedtelevizors tiek pasniegts kā tāds, kuram ir videolietotne, bet lietotājam pēc televizora iegādes šī lietotne ir jālejupielādē no trešās personas tīmekļa vietnes, televizora izgatavotājam un videolietotnes izgatavotājam būtu jāsaglabā atbildība par kaitējumu, kas radies videolietotnes defektivitātes dēļ, lai gan šī defektivitāte radās tikai pēc televizora laišanas tirgū.

(51) Iespēja ekonomikas dalībniekam izvairīties no atbildības, pierādot, ka defektivitāte radās pēc tam, kad tas produktu laida tirgū vai nodeva to ekspluatācijā, būtu jāierobežo arī tad, ja produkta defektivitāte ietver tādu programmatūras atjauninājumu vai jauninājumu trūkumu, kas vajadzīgi, lai novērstu kiberdrošības ievainojamības un saglabātu produkta drošumu. Šādas ievainojamības var produktu ietekmēt tā, ka tas rada kaitējumu šīs direktīvas nozīmē. Atzīstot izgatavotāju atbildību saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par produktu drošumu visā to aprites ciklā, piemēram, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/745 ([16]), izgatavotājus arī nevajadzētu atbrīvot no atbildības par kaitējumu, ko radījuši viņu defektīvie produkti, ja šī defektivitāte ir radusies sakarā ar to, ka tie nav piegādājuši programmatūras drošuma atjauninājumus vai jauninājumus, kuri ir vajadzīgi, lai novērstu produktu ievainojamību, reaģējot uz jauniem kiberdrošības riskiem. Šāda atbildība nebūtu jāpiemēro, ja šādas programmatūras piegāde vai uzstādīšana ir ārpus izgatavotāja kontroles, piemēram, ja produkta īpašnieks neuzstāda atjauninājumu vai jauninājumu, kas piegādāts, lai nodrošinātu vai uzturētu produkta drošības līmeni. Šī direktīva neuzliek jebkādu pienākumu nodrošināt produkta atjauninājumus vai jauninājumus.

(52) Lai risks tiktu sadalīts taisnīgi, ekonomikas dalībnieki būtu jāatbrīvo no atbildības arī tad, ja tie pierāda, ka zinātnisko un tehnisko zināšanu līmenis, kas noteikts attiecībā pret objektīvi pieejamo zināšanu visaugstāko līmeni un ne attiecībā pret konkrētā ekonomikas dalībnieka faktisko zināšanu līmeni brīdī, kad produkts atradās izgatavotāja kontrolē, bija tāds, ka defektivitāti nevarēja atklāt.

(53) Var rasties situācijas, kurās par vienu un to pašu kaitējumu ir atbildīgas vismaz divas personas, jo īpaši tad, ja produktā, kurš radījis kaitējumu, ir integrēta defektīva sastāvdaļa. Šādā gadījumā cietušajai personai būtu jāvar prasīt kompensāciju gan no izgatavotāja, kas savā produktā integrējis defektīvo sastāvdaļu, gan no paša sastāvdaļas izgatavotāja. Lai nodrošinātu fizisku personu aizsardzību, šādās situācijās visas puses būtu jāsauc pie atbildības solidāri.

(54) Augsts inovācijas līmenis ir īpaši nepieciešams programmatūras nozarē. Lai atbalstītu programmatūru izgatavojošo mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu inovatīvās spējas, šādiem uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai līgumiski vienoties ar izgatavotājiem, kuri integrē viņu programmatūru produktā, par to, ka tie neprasīs kompensāciju no

([16]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/745 (2017. gada 5. aprīlis), kas attiecas uz medicīniskām ierīcēm, ar ko groza Direktīvu 2001/83/EK, Regulu (EK) Nr. 178/2002 un Regulu (EK) Nr. 1223/2009 un atceļ Padomes Direktīvas 90/385/EEK un 93/42/EEK (OV L 117, 5.5.2017., 1. lpp.).

programmatūras izgatavotāja gadījumā, ja defektīva programmatūras sastāvdaļa nodara kaitējumu. Šādas līgumiskas vienošanās, ko jau izmanto dažās dalībvalstīs, būtu jāatļauj, jo visa produkta izgatavotājs jebkurā gadījumā ir atbildīgs par produkta, tostarp sastāvdaļu, defektivitāti. Tomēr ar šādu līgumisku vienošanos nekad nevajadzētu ierobežot vai izslēgt atbildību pret cietušo personu.

(55) Var rasties situācijas, kurās papildus produkta defektivitātei tādas personas, kura nav iespējami atbildīgais ekonomikas dalībnieks, rīcība vai bezdarbība veicina kaitējuma cēloni, piemēram, kad trešā persona izmanto produkta kiberdrošības ievainojamību. Patērētāju aizsardzības interesēs, ja produkts ir defektīvs, piemēram, tādas ievainojamības dēļ, kas produktu padara mazāk drošu, nekā plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt, ekonomikas dalībnieka atbildība nebūtu jāsamazina vai jāatsaka, ja tas noticis trešās personas rīcības vai bezdarbības rezultātā. Tomēr vajadzētu būt iespējai ekonomikas dalībnieka atbildību samazināt vai atteikt, ja kaitējuma rašanos nolaidīgi veicinājušas pašas cietušās personas, piemēram, ja cietusī persona nav uzstādījusi ekonomikas dalībnieka nodrošinātos atjauninājumus vai jauninājumus, kas būtu mazinājuši kaitējumu vai ļāvuši no tā izvairīties.

(56) Fizisku personu aizsardzības mērķa sasniegšana tiktu apdraudēta, ja būtu iespējams ekonomikas dalībnieka atbildību ierobežot vai izslēgt ar līguma noteikumiem. Tāpēc līgumiskas atkāpes nevajadzētu pieļaut. Tā paša iemesla dēļ valstu tiesību aktos nevajadzētu pieļaut iespēju atbildību ierobežot vai izslēgt, piemēram, nosakot ekonomikas dalībnieka atbildībai finansiālus griestus.

(57) Tā kā produkti laika gaitā noveco un, augot zinātnes un tehnoloģiju attīstības līmenim, tiek izstrādāti stingrāki drošuma standarti, nebūtu saprātīgi likt izgatavotājiem par savu produktu defektivitāti atbildēt neierobežotu laika periodu. Tāpēc atbildībai vajadzētu būt ierobežotai uz saprātīgu laika periodu, proti, uz 10 gadiem no produkta laišanas tirgū vai nodošanas ekspluatācijā ("noilguma periods"), neskarot jau celtas prasības. Lai nepieļautu, ka tiek nepamatoti ierobežota iespēja prasīt kompensāciju par kaitējumu, ko radījis defektīvs produkts, gadījumos, kad atbilstoši medicīniskiem pierādījumiem personiska aizskāruma simptomi parādās lēnām, noilguma periods būtu jāpagarina līdz 25 gadiem.

(58) Tā kā būtiski modificēti produkti principā ir jauni produkti, tad gadījumā, ja produkts ir būtiski modificēts, piemēram, pārražots, un pēc tam laists tirgū vai nodots ekspluatācijā, noilguma periods būtu jāsāk skaitīt no jauna. Atjauninājumiem vai jauninājumiem, kas nav produkta būtiska modifikācija, nebūtu jāietekmē noilguma periods, kas attiecas uz sākotnējo produktu.

(59) Šajā direktīvā paredzēto iespēju, proti, "attīstības riska aizsargpasākumu", saskaņā ar kuru ekonomikas dalībnieks var izvairīties no atbildības, ja tas pierāda, ka zinātnisko un tehnisko zināšanu līmenis brīdī, kad produkts tika laists tirgū vai nodots ekspluatācijā, vai laikposmā, kad tas atradās izgatavotāja kontrolē, bija tāds, ka defektivitāti nevarēja atklāt, dažās dalībvalstīs varētu uzskatīt par tādu, kas nepamatoti ierobežo fizisku personu aizsardzību. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai atkāpties no minētās iespējas, ieviešot jaunus pasākumus vai grozot esošos pasākumus, šādās situācijās atbildību attiecinot arī uz konkrētiem produktu veidiem, ja to uzskata par nepieciešamu, samērīgu un pamatotu ar sabiedrības interešu mērķiem, piemēram, tādiem, kas izklāstīti Līgumā par Eiropas Savienības darbību, proti, sabiedrisko kārtību, sabiedrības drošību un sabiedrības veselību. Lai ekonomikas dalībniekiem, kas darbojas visā Savienībā, nodrošinātu pārredzamību un juridisko noteiktību, dalībvalstij par šādu atkāpi no attīstības riska aizsargpasākuma būtu jāpaziņo Komisijai, kurai pēc tam būtu jāinformē pārējās dalībvalstis. Lai veicinātu saskaņotu pieeju visās dalībvalstīs un saskaņotību ar šīs direktīvas mērķiem, Komisijai vajadzētu būt iespējai sniegt nesaistošus atzinumus par ierosinātajiem pasākumiem vai grozījumiem. Lai dotu laiku atzinuma sniegšanai, dalībvalstij, kas ierosina šādus pasākumus vai grozījumus, tie pēc to paziņošanas Komisijai būtu uz sešiem mēnešiem jāatliek, ja vien Komisija atzinumu nesniedz agrāk. Šāds atzinums būtu jāsniedz pēc attiecīgās dalībvalsts un Komisijas ciešas sadarbības, ņemot vērā citu dalībvalstu viedokļus, ja tādi ir. Juridiskās noteiktības labad un lai veicinātu Direktīvā 85/374/EEK noteikto pasākumu nepārtrauktību, dalībvalstīm vajadzētu būt arī iespējai savā tiesību sistēmā saglabāt esošās atkāpes no attīstības riska aizsargpasākuma.

(60) Lai sekmētu šīs direktīvas saskaņotu interpretēšanu valstu tiesās, šajā direktīvā vajadzētu paredzēt prasību dalībvalstīm publicēt galīgos tiesu spriedumus par produktatbildību, proti, tos tiesu spriedumus, kurus nevar vai vairs nevar pārsūdzēt. Lai ierobežotu administratīvo slogu, būtu jānosaka, ka dalībvalstīm jāpublicē tikai valstu apelācijas tiesu vai augstākās instances tiesu spriedumi.

(61) Lai vairotu izpratni par to, kā šo direktīvu piemēro valstu līmenī, cita starpā sabiedrības, praktizējošu juristu, akadēmisko aprindu un dalībvalstu interesēs Komisijai būtu jāizveido un jāuztur viegli piekļūstama un publiski pieejama datubāze, kurā būtu ietverti attiecīgie spriedumi, kā arī atsauces uz attiecīgajiem Eiropas Savienības Tiesas spriedumiem.

(62) Komisijai šī direktīva būtu jāizvērtē. Saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu ([17]) 22. punktu minētā izvērtēšana būtu jāveic, pamatojoties uz pieciem kritērijiem, proti, efektivitāti, lietderību, būtiskumu, saskaņotību un pievienoto vērtību, un tai būtu jāveido pamats ietekmes novērtējumiem attiecībā uz iespējamiem turpmākiem pasākumiem. Komisijai savā izvērtējuma ziņojumā būtu jānorāda izvērtējumā izmantoto aprēķinu metodika. Ir svarīgi, lai Komisija visu attiecīgo informāciju iegūtu, neparedzot pārmērīgu regulējumu un administratīvo slogu dalībvalstīm un ekonomikas dalībniekiem, izmantojot informāciju no visiem būtiskajiem un ticamajiem avotiem, tostarp Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām, valstu kompetentajām iestādēm un starptautiski atzītām struktūrām un organizācijām.

(63) Juridiskās noteiktības labad šo direktīvu nepiemēro produktiem, kuri laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā līdz 2026. gada 9. decembrim. Tādēļ, lai nodrošinātu nepārtrauktību attiecībā uz atbildību saskaņā ar Direktīvu 85/374/EEK par kaitējumu, ko radījuši defektīvi produkti, kuri laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā pirms minētā datuma, ir jāparedz pārejas noteikumi.

(64) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus, proti, nodrošināt iekšējā tirgus darbību, neizkropļotu konkurenci un augstu fizisku personu aizsardzības līmeni, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs Savienības mēroga preču tirgus dēļ, bet kopīgu noteikumu par atbildību saskaņošanas ietekmes dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredzēti vienīgi tie pasākumi, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets un mērķis

Šī direktīva nosaka kopīgus noteikumus par ekonomikas dalībnieku atbildību par kaitējumu, ko fiziskām personām radījuši defektīvi produkti, un kompensāciju par šādu kaitējumu.

Šīs direktīvas mērķis ir veicināt iekšējā tirgus pienācīgu darbību, vienlaikus nodrošinot augstu patērētāju un citu fizisku personu aizsardzības līmeni.

2. pants

Darbības joma

1. Šī direktīva ir piemērojama produktiem, kuri laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā pēc 2026. gada 9. decembra.

2. Šī direktīva nav piemērojama brīvi pieejamai atvērtā pirmkoda programmatūrai, kas izstrādāta vai piegādāta nekomerciāli.

3. Šī direktīva nav piemērojama kaitējumam, kas izriet no kodolavārijām, ciktāl atbildību par šādu kaitējumu aptver dalībvalstu ratificētās starptautiskās konvencijās.

4. Šī direktīva neskar:

a) Savienības tiesību aktu par personas datu aizsardzību piemērojamību, jo īpaši Regulas (ES) 2016/679 un Direktīvu 2002/58/EK un (ES) 2016/680 piemērojamību;

([17]) OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

b) jebkādas tiesības, kas cietušajai personai ir saskaņā ar valstu noteikumiem par tādu līgumisko atbildību vai ārpuslīgumisko atbildību, kas neizriet no produkta defektivitātes, kā paredzēts šajā direktīvā, ieskaitot valstu tiesību aktus, ar ko īsteno Savienības tiesību aktus;

c) jebkādas tiesības, kuras cietušajai personai ir saskaņā ar jebkādu speciālu atbildības sistēmu, kas 1985. gada 30. jūlijā pastāvēja valstu tiesību aktos.

3. pants

Saskaņošanas līmenis

Dalībvalstis savos valstu tiesību aktos nesaglabā vai neievieš noteikumus, kuri atšķiras no šīs direktīvas noteikumiem, tostarp stingrākus vai mazāk stingrus noteikumus, ar kuriem tiktu sasniegts atšķirīgs patērētāju un citu fizisku personu aizsardzības līmenis, ja vien šajā direktīvā nav paredzēts citādi.

4. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

1) "produkts" ir visas kustamas lietas, pat ja tās integrētas kādā citā kustamā lietā vai nekustamā īpašumā vai savstarpēji savienotas ar to; tas ir arī elektroenerģija, digitālas izgatavošanas datnes, izejvielas un programmatūra;

2) "digitāla izgatavošanas datne" ir kustamas lietas digitāla versija vai digitāla veidne, kas satur materiālas lietas ražošanai vajadzīgo funkcionālo informāciju, ar kuras palīdzību ir iespējams automātiski kontrolēt mašīnas vai rīkus;

3) "saistīts pakalpojums" ir digitāls pakalpojums, kas ir integrēts produktā vai ar to savstarpēji savienots tā, ka tā neesības gadījumā produkts nevarētu izpildīt vienu vai vairākas savas funkcijas;

4) "sastāvdaļa" ir jebkura materiāla vai nemateriāla lieta, izejviela, vai saistīts pakalpojums, ko integrē produktā vai savstarpēji savieno ar to;

5) "izgatavotāja kontrole" nozīmē, ka:

   a) produkta izgatavotājs veic vai – attiecībā uz trešo personu darbībām – piekrīt vai atļauj:

      i) integrēt, savstarpēji savienot vai piegādāt sastāvdaļu, tostarp programmatūras atjauninājumus vai jauninājumus; vai

      ii) produktu modificēt, tostarp būtiski modificēt;

   b) produkta izgatavotājs pats vai ar trešās personas starpniecību spēj piegādāt programmatūras atjauninājumus vai jauninājumus;

6) "dati" ir dati, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/868 ([18]) 2. panta 1) punktā;

7) "darīt pieejamu tirgū" ir komercdarbības gaitā par samaksu vai bez maksas piegādāt produktu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;

8) "laist tirgū" nozīmē produktu pirmo reizi darīt pieejamu Savienības tirgū;

9) "nodošana ekspluatācijā" ir produkta pirmā lietošanas reize Savienībā komercdarbības gaitā par samaksu vai bez maksas apstākļos, kad minētais produkts pirms tā pirmās lietošanas reizes nav ticis laists tirgū;

10) "izgatavotājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas:

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/868 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas datu pārvaldību un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (Datu pārvaldības akts) (OV L 152, 3.6.2022., 1. lpp.).

a) izstrādā, izgatavo vai ražo kādu produktu;

b) ir pasūtījusi šā produkta izveidi vai izgatavošanu vai sevi parāda kā izgatavotāju, uz produkta norādot savu nosaukumu, preču zīmi vai citu atšķirības zīmi; vai

c) produktu izstrādā, izgatavo vai ražo pats savai lietošanai;

11) "pilnvarotais pārstāvis" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas iedibināta Savienībā un kas ir saņēmusi izgatavotāja rakstisku pilnvaru rīkoties tā vārdā, veicot konkrētus uzdevumus;

12) "importētājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas iedibināta Savienībā un kas laiž Savienības tirgū trešās valsts produktu;

13) "izpildes pakalpojumu sniedzējs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas komercdarbības gaitā sniedz vismaz divus no šādiem pakalpojumiem: īpašumā neesoša produkta glabāšanu noliktavā, iesaiņošanu, adresēšanu un nosūtīšanu, izņemot pasta pakalpojumus, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK ([19]) 2. panta 1. punktā, paku piegādes pakalpojumus, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/644 ([20]) 2. panta 2. punktā, un jebkādus citus pasta pakalpojumus vai kravas transporta pakalpojumus;

14) "izplatītājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona piegādes ķēdē, kas nav produkta izgatavotājs vai importētājs un kas minēto produktu dara pieejamu tirgū;

15) "ekonomikas dalībnieks" ir produkta vai sastāvdaļas izgatavotājs, saistītā pakalpojuma sniedzējs, pilnvarotais pārstāvis, importētājs, izpildes pakalpojumu sniedzējs vai izplatītājs;

16) "tiešsaistes platforma" ir tiešsaistes platforma, kā definēts Regulas (ES) 2022/2065 3. panta i) punktā;

17) "komercnoslēpums" ir komercnoslēpums, kā definēts Direktīvas (ES) 2016/943 2. panta 1. punktā;

18) "būtiska modifikācija" ir produkta modifikācija pēc tā laišanas tirgū vai nodošanas ekspluatācijā:

a) kura uzskatāma par būtisku saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vai valstu noteikumiem par produktu drošumu; vai

b) kura, ja attiecīgajos Savienības vai valstu noteikumos par produktu drošumu nav noteikts slieksnis tam, kas būtu uzskatāms par būtisku modifikāciju:

i) maina produkta sākotnējo veiktspēju, nolūku vai veidu un šādas izmaiņas nav paredzētas izgatavotāja sākotnējā riska novērtējumā; un

ii) maina apdraudējuma raksturu, rada jaunu apdraudējumu vai paaugstina riska līmeni.

II NODAĻA

KONKRĒTI NOTEIKUMI PAR ATBILDĪBU PAR DEFEKTĪVIEM PRODUKTIEM

5. pants

Tiesības uz kompensāciju

1. Dalībvalstis nodrošina, ka jebkurai fiziskai personai, kurai radies defektīva produkta izraisīts kaitējums, ("cietusī persona") ir tiesības uz kompensāciju saskaņā ar šo direktīvu.

([19]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/67/EK (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV L 15, 21.1.1998., 14. lpp.).

([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/644 (2018. gada 18. aprīlis) par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem (OV L 112, 2.5.2018., 19. lpp.).

2. Dalībvalstis nodrošina, ka kompensācijas prasības saskaņā ar 1. punktu ir tiesīga iesniegt arī:

a) persona, kas pārņēmusi vai kam subrogētas cietušās personas tiesības atbilstoši Savienības vai valstu tiesību aktiem vai līgumam; vai

b) persona, kura rīkojas vienas vai vairāku cietušo personu vārdā saskaņā ar Savienības vai valstu tiesību aktiem.

6. pants

Kaitējums

1. Tiesības uz kompensāciju saskaņā ar 5. pantu ir attiecināmas vienīgi uz šādiem kaitējuma veidiem:

a) nāvi vai personisku aizskārumu, tostarp medicīniski atzītu kaitējumu psiholoģiskajai veselībai;

b) īpašuma sabojāšanu vai iznīcināšanu, izņemot:

i) pašu defektīvo produktu;

ii) produktu, ko sabojājusi defektīva sastāvdaļa, kuru produkta izgatavotājs ir integrējis produktā vai savstarpēji savienojis ar to vai kura ir šā izgatavotāja kontrolē;

iii) īpašumu, ko izmanto tikai profesionāliem mērķiem;

c) tādu datu iznīcināšanu vai bojājumiem, ko neizmanto profesionāliem mērķiem.

2. Tiesības uz kompensāciju saskaņā ar 5. pantu sedz visus materiālos zaudējumus, kas izriet no šā panta 1. punktā minētā kaitējuma. Tiesības uz kompensāciju attiecas arī uz nemateriālajiem zaudējumiem, kas izriet no šā panta 1. punktā minētā kaitējuma, ciktāl tos var kompensēt saskaņā ar valstu tiesību aktiem.

3. Šis pants neskar valstu tiesību aktus, kas attiecas uz kaitējuma kompensēšanu saskaņā ar citiem atbildības režīmiem.

7. pants

Defektivitāte

1. Produktu uzskata par defektīvu, ja tas nesniedz drošumu, kādu persona ir tiesīga gaidīt vai kāds ir paredzēts Savienības vai valstu tiesību aktos.

2. Izvērtējot produkta defektivitāti, ņem vērā visus apstākļus, tostarp šādus:

a) produkta noformējums un raksturlielumi, ieskaitot tā marķējumu, dizainu, tehniskās īpašības, sastāvu, iepakojumu un montāžas, uzstādīšanas, lietošanas un apkopes instrukcijas;

b) produkta pamatoti paredzams lietojums;

c) ietekme, kādu uz produktu atstāj spēja turpināt mācīties vai iegūt jaunas īpašības pēc laišanas tirgū vai nodošanas ekspluatācijā;

d) pamatoti paredzamā ietekme, kādu uz produktu atstāj citi produkti, kuru izmantošana kopā ar konkrēto produktu, tostarp savstarpēja savienošana ar produktu varētu tikt sagaidīta;

e) laika brīdis, kad produkts laists tirgū vai nodots ekspluatācijā, vai – ja pēc minētā laika brīža izgatavotājs joprojām saglabā kontroli pār produktu – laika brīdis, kad izgatavotājam vairs nav kontroles pār produktu;

f) attiecīgās produkta drošuma prasības, ieskaitot drošumam būtiskas kiberdrošības prasības;

g) jebkāds kompetentas iestādes vai 8. pantā minēta ekonomikas dalībnieka lēmums atsaukt produktu vai cita būtiska iejaukšanās attiecībā uz produkta drošumu;

h) tās lietotāju grupas konkrētās vajadzības, kam produkts paredzēts;

i) attiecībā uz produktu, kura galvenais mērķis ir novērst kaitējumu, – jebkāda produkta neatbilstība šim mērķim.

3. Produktu neuzskata par defektīvu vien tāpēc, ka tirgū jau ir laists vai jau ir nodots ekspluatācijā vai pēc tam tiek laists tirgū vai nodots ekspluatācijā labāks produkts, tostarp produkta atjauninājumi vai jauninājumi.

8. pants

Par defektīviem produktiem atbildīgie ekonomikas dalībnieki

1. Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar šo direktīvu par kaitējumu ir atbildīgi šādi ekonomikas dalībnieki:

a) defektīva produkta izgatavotājs;

b) defektīvas sastāvdaļas izgatavotājs, ja minētā sastāvdaļa ir integrēta izgatavotāja kontrolē esošā produktā vai savstarpēji savienota ar to un izraisījusi minētā produkta defektivitāti, neskarot a) apakšpunktā minēto izgatavotāja atbildību; un

c) attiecībā uz produkta vai sastāvdaļas izgatavotāju, kas iedibināts ārpus Savienības, un neskarot minētā izgatavotāja atbildību:

i) defektīva produkta vai sastāvdaļas importētājs;

ii) izgatavotāja pilnvarotais pārstāvis; un

iii) ja nav Savienībā iedibināta importētāja vai pilnvarotā pārstāvja, izpildes pakalpojumu sniedzējs.

Panta pirmās daļas a) apakšpunktā minētā izgatavotāja atbildība attiecas arī uz jebkādu kaitējumu, ko izraisījusi defektīva sastāvdaļa, ja tā ir integrēta produktā vai savstarpēji savienota ar produktu izgatavotāja kontrolē.

2. Jebkuru fizisku vai juridisku personu, kura būtiski modificē produktu ārpus izgatavotāja kontroles un pēc tam produktu dara pieejamu tirgū vai nodod to ekspluatācijā, uzskata par minētā produkta izgatavotāju 1. punkta vajadzībām.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja nevar identificēt ekonomikas dalībnieku no 1. punktā minētajiem Savienībā iedibinātajiem ekonomikas dalībniekiem, atbildīgs ir ikviens defektīva produkta izplatītājs, ja:

a) cietusī persona pieprasa, lai izplatītājs identificētu ekonomikas dalībnieku no 1. punktā minētajiem Savienībā iedibinātajiem ekonomikas dalībniekiem vai savu izplatītāju, kas tam piegādājis attiecīgo produktu; un

b) minētais izplatītājs viena mēneša laikā pēc a) apakšpunktā minētā pieprasījuma saņemšanas neidentificē ekonomikas dalībnieku vai savu izplatītāju, kā minēts a) apakšpunktā.

4. Šā panta 3. punktu piemēro arī jebkuram tiešsaistes platformu pakalpojuma sniedzējam, kas patērētājiem dod iespēju slēgt distances līgumus ar tirgotājiem un kas nav ekonomikas dalībnieks, ar noteikumu, ka ir izpildīti Regulas (ES) 2022/2065 6. panta 3. punkta nosacījumi.

5. Ja cietušās personas nesaņem kompensāciju tāpēc, ka saskaņā ar šo direktīvu pie atbildības nevar saukt nevienu no 1. līdz 4. punktā minētajām personām, vai tāpēc, ka atbildīgās personas ir maksātnespējīgas vai vairs nepastāv, dalībvalstis var izmantot valstī pastāvošās nozaru kompensācijas shēmas vai saskaņā ar valstu tiesību aktiem izveidot jaunas shēmas – kuras vēlams nefinansēt no publiskajiem ieņēmumiem –, lai pienācīgi kompensētu cietušajām personām kaitējumu, kas radies defektīvu produktu dēļ.

9. pants

Pierādījumu atklāšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc tādas personas pieprasījuma, kura tiesvedībā valstu tiesā pieprasa kompensāciju par defektīva produkta radīto kaitējumu ("prasītājs") un kura iesniegusi faktus un pierādījumus, kas ir pietiekami, lai kompensācijas prasība būtu ticama, atbildētājam ir jāatklāj attiecīgie viņa rīcībā esošie pierādījumi, ievērojot šajā pantā noteiktos noteikumus.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc tāda atbildētāja pieprasījuma, kurš iesniedzis faktus un pierādījumus, kas ir pietiekami, lai uzskatāmi parādītu, ka atbildētājam šie pierādījumi ir vajadzīgi, lai vērstos pret kompensācijas prasību, prasītājam saskaņā ar valstu tiesību aktiem ir jāatklāj attiecīgie viņa rīcībā esošie pierādījumi.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pierādījumu atklāšana, ievērojot 1. un 2. punktu un valstu tiesību aktus, nepārsniedz tādu, kas ir nepieciešama un samērīga.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka, nosakot, vai kādas puses pieprasītā pierādījumu atklāšana ir nepieciešama un samērīga, valstu tiesas ņem vērā visu iesaistīto pušu, tostarp trešo personu, leģitīmās intereses, jo īpaši attiecībā uz konfidenciālas informācijas un komercnoslēpumu aizsardzību.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja atbildētājam ir jāatklāj informācija, kas ir komercnoslēpums vai iespējams komercnoslēpums, valstu tiesas pēc kādas puses pietiekami pamatota pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var veikt konkrētus pasākumus, kas vajadzīgi, lai saglabātu minētās informācijas konfidencialitāti, kad to izmanto vai uz to atsaucas tiesas procesa laikā vai pēc tā.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad kādai pusei ir jāatklāj pierādījumi, valstu tiesas pēc pretējās puses pienācīgi pamatota pieprasījuma vai ja attiecīgā valsts tiesa to uzskata par lietderīgu un atbilstošu valsts tiesību aktiem ir pilnvarotas pieprasīt šādus pierādījumus sniegt viegli pieejamā un viegli saprotamā veidā, ja valsts tiesa uzskata, ka šāda pierādījumu sniegšana ir samērīga attiecībā uz pierādījumus sniedzošās puses izmaksām un pūlēm.

7. Šis pants neskar valstu noteikumus par pirmstiesas pierādījumu atklāšanu, ja šādi noteikumi pastāv.

10. pants

Pierādīšanas pienākums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka prasītājam ir pienākums pierādīt produkta defektivitāti, radīto kaitējumu un cēloņsakarību starp minēto defektivitāti un kaitējumu.

2. Prezumē, ka produkts ir defektīvs, ja ir izpildīts kāds no šiem nosacījumiem:

a) atbildētājs neatklāj attiecīgus pierādījumus, ievērojot 9. panta 1. punktu;

b) prasītājs uzskatāmi parāda, ka produkts neatbilst Savienības vai valstu tiesību aktos noteiktajām obligātajām produkta drošuma prasībām, kas paredzētas tam, lai aizsargātu pret tāda kaitējuma rašanās risku, kāds ir radies cietušajai personai; vai

c) prasītājs uzskatāmi parāda, ka kaitējumu izraisījis acīmredzams produkta darbības traucējums pamatoti paredzamas lietošanas laikā vai parastos apstākļos.

3. Prezumē, ka starp produkta defektivitāti un kaitējumu ir cēloņsakarība, ja ir konstatēts, ka produkts ir defektīvs un radītais kaitējums ir tāda veida, kas ir tipisks konkrētajam defektam.

4. Valsts tiesa prezumē produkta defektivitāti vai cēloņsakarību starp defektivitāti un kaitējumu, vai abus, ja, neraugoties uz pierādījumu atklāšanu saskaņā ar 9. pantu un ņemot vērā visus būtiskos lietas apstākļus:

a) prasītājam, jo īpaši lietas tehniskās vai zinātniskās sarežģītības dēļ, ir pārmērīgas grūtības pierādīt, ka produkts ir defektīvs vai ka pastāv cēloņsakarība starp defektivitāti un kaitējumu, vai abus; un

b) prasītājs uzskatāmi parāda, ka produkts, visticamāk, ir defektīvs vai starp produkta defektivitāti un kaitējumu ir cēloņsakarība, vai abi.

5. Atbildētājam ir tiesības atspēkot jebkuru no 2., 3. un 4. punktā minētajām prezumpcijām.

11. pants

Atbrīvojums no atbildības

1. Direktīvas 8. pantā minētais ekonomikas dalībnieks nav atbildīgs par defektīva produkta radīto kaitējumu, ja šis ekonomikas dalībnieks pierāda jebko no tālāk minētā:

a) izgatavotāja vai importētāja gadījumā – ka tas nelaida produktu tirgū vai nenodeva to ekspluatācijā;

b) izplatītāja gadījumā – ka tas nedarīja produktu pieejamu tirgū;

c) ka ir iespējams, ka kaitējumu izraisījusī defektivitāte nepastāvēja, kad produktu laida tirgū, nodeva ekspluatācijā vai – izplatītāja gadījumā – darīja pieejamu tirgū, vai ka defektivitāte radās pēc minētā brīža;

d) ka kaitējumu izraisījusī defektivitāte radās sakarā ar produkta atbilstību juridiskajām prasībām;

e) ka laikā, kad produktu laida tirgū vai nodeva ekspluatācijā, vai periodā, kad produkts bija izgatavotāja kontrolē, zinātnisko un tehnisko zināšanu līmenis objektīvi bija tāds, ka defektivitāti nevarēja atklāt;

f) šīs direktīvas 8. panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā minētajā defektīvas sastāvdaļas izgatavotāja gadījumā – ka produkta, kurā sastāvdaļa integrēta, defektivitāte ir radusies šā produkta dizaina dēļ, vai tādu instrukciju dēļ, kuras minētā produkta izgatavotājs devis sastāvdaļas izgatavotājam;

g) šīs direktīvas 8. panta 2. punktā minētajā gadījumā, kad kāda persona produktu modificē, – ka kaitējumu izraisījusī defektivitāte ir saistīta ar tādu produkta daļu, kuru modifikācija nav skārusi.

2. Atkāpjoties no 1. punkta c) apakšpunkta, ekonomikas dalībnieks nav atbrīvots no atbildības, ja produkta defektivitāti radījis kāds no šādiem elementiem, ja vien tas ir izgatavotāja kontrolē:

a) saistīts pakalpojums;

b) programmatūra, arī programmatūras atjauninājumi vai jauninājumi;

c) drošuma uzturēšanai vajadzīgo programmatūras atjauninājumu vai jauninājumu trūkums;

d) produkta būtiska modifikācija.

III NODAĻA

VISPĀRĪGI ATBILDĪBAS NOTEIKUMI

12. pants

Vairāku ekonomikas dalībnieku atbildība

1. Neskarot valstu tiesību aktus par regresa tiesībām, dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad par vienu un to pašu kaitējumu atbilstīgi šai direktīvai atbild vismaz divi ekonomikas dalībnieki, tos pie atbildības var saukt solidāri.

2. Izgatavotājam, kas produktā integrē programmatūru kā tā sastāvdaļu, nav tiesību celt regresa prasību pret defektīvas programmatūras sastāvdaļas izgatavotāju, kura radījusi kaitējumu, ja:

a) brīdī, kad attiecīgā defektīvā programmatūras sastāvdaļa tika laista tirgū, tās izgatavotājs bija mikrouzņēmums vai mazais uzņēmums, proti, uzņēmums, kurš, vērtējot kopā ar visiem tā partneruzņēmumiem, kā definēts Komisijas Ieteikuma 2003/361/EK ([21]) pielikuma 3. panta 2. punktā, un saistītajiem uzņēmumiem, kā definēts minētā pielikuma 3. panta 3. punktā, ja tādi ir, ir mikrouzņēmums, kā definēts minētā pielikuma 2. panta 3. punktā, vai mazais uzņēmums, kā definēts minētā pielikuma 2. panta 2. punktā; un

b) izgatavotājs, kas defektīvo programmatūras sastāvdaļu integrējis produktā, ir līgumiski vienojies ar defektīvās programmatūras sastāvdaļas izgatavotāju atteikties no šīm tiesībām.

13. pants

Atbildības samazināšana

1. Neskarot valstu tiesību aktus par regresa tiesībām, dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja kaitējumu radījusi gan produkta defektivitāte, gan trešās personas darbība vai bezdarbība, ekonomikas dalībnieka atbildību nesamazina vai neatsaka.

2. Ekonomikas dalībnieka atbildību var samazināt vai atteikt tad, ja kaitējumu izraisījusi gan produkta defektivitāte, gan cietušās personas vaina vai tās personas vaina, par kuru cietusī persona ir atbildīga.

14. pants

Regresa tiesības

Ja atbildība par vienu un to pašu kaitējumu ir vairāk nekā vienam ekonomikas dalībniekam, tad ekonomikas dalībniekam, kas cietušajai personai ir kompensējis kaitējumu, ir tiesības saskaņā ar valstu tiesību aktiem izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret citiem atbildīgajiem ekonomikas dalībniekiem, ievērojot 8. pantu..

15. pants

Atbildības izslēgšana vai ierobežošana

Dalībvalstis nodrošina, ka šajā direktīvā paredzēto ekonomikas dalībnieka atbildību attiecībā pret cietušo personu neierobežo vai neizslēdz ar līguma noteikumu vai valstu tiesību aktu.

16. pants

Noilguma termiņš

1. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek piemērots trīs gadu noilgums, lai ierosinātu lietu par kompensācijas pieprasīšanu attiecībā uz kaitējumu, kurš ir šīs direktīvas darbības jomā. Noilgums sākas dienā, kad cietusī persona uzzinājusi vai kad tai būtu saprātīgi vajadzējis uzzināt par visu turpmāk minēto:

a) kaitējums;

b) defektivitāte;

c) tā attiecīgā ekonomikas dalībnieka identitāte, kas var tikt saukts pie atbildības par kaitējumu saskaņā ar 8. pantu.

2. Šī direktīva neskar valstu tiesību aktus, kas reglamentē 1. punktā minētā noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu.

([21]) Komisijas Ieteikums 2003/361/EK (2003. gada 6. maijs) attiecībā uz mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

17. pants

Noilguma periods

1. Dalībvalstis nodrošina, ka cietušajai personai pēc 10 gadu perioda beigām vairs nav tiesību uz kompensāciju saskaņā ar šo direktīvu, ja vien minētā cietusī persona pa to laiku nav uzsākusi tiesvedību pret ekonomikas dalībnieku, kuru var saukt pie atbildības, ievērojot 8. pantu. Minētais periods sākas:

a) no datuma, kurā kaitējumu izraisījušais defektīvais produkts tika laists tirgū vai nodots ekspluatācijā; vai

b) būtiski modificētu produktu gadījumā – no datuma, kurā produkts darīts pieejams tirgū vai nodots ekspluatācijā pēc tā būtiskas modifikācijas.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, ja cietusī persona nav varējusi ierosināt tiesvedību 10 gadu laikā no 1. punktā minētajiem datumiem personiska aizskāruma latentuma dēļ, saskaņā ar šo direktīvu attiecīgā cietusī persona vairs nav tiesīga saņemt kompensāciju pēc 25 gadu noilguma perioda, ja vien minētā cietusī persona pa to laiku nav uzsākusi tiesvedību pret ekonomikas dalībnieku, kuru var saukt pie atbildības, ievērojot 8. pantu.

IV NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

18. pants

Atkāpe no attīstības riska aizsargpasākuma

1. Atkāpjoties no 11. panta 1. punkta e) apakšpunkta, dalībvalstis var saglabāt savās tiesību sistēmās spēkā esošus noteikumus, saskaņā ar kuriem ekonomikas dalībnieki ir atbildīgi pat gadījumā, ja tie pierāda, ka laikā, kad produktu laida tirgū vai nodeva ekspluatācijā, vai periodā, kad produkts bija izgatavotāja kontrolē, zinātnisko un tehnisko zināšanu līmenis objektīvi bija tāds, ka defektivitāti nevarēja atklāt.

Jebkura dalībvalsts, kas vēlas saglabāt pasākumus saskaņā ar šo punktu, paziņo pasākumu tekstu Komisijai ne vēlāk kā 2026. gada 9. decembrī. Komisija par to informē pārējās dalībvalstis.

2. Atkāpjoties no 11. panta 1. punkta e) apakšpunkta, dalībvalstis var ieviest vai grozīt savās tiesību sistēmās noteikumus, saskaņā ar kuriem ekonomikas dalībnieki ir atbildīgi pat gadījumā, ja tie pierāda, ka laikā, kad produktu laida tirgū vai nodeva ekspluatācijā, vai periodā, kad produkts bija izgatavotāja kontrolē, zinātnisko un tehnisko zināšanu līmenis objektīvi bija tāds, ka defektivitāti nevarēja atklāt.

3. Šā panta 2. punktā minētie pasākumi:

a) attiecas tikai uz konkrētām produktu kategorijām;

b) to pamatā ir sabiedrības interešu mērķi; un

c) ir proporcionāli, proti, tie ir piemēroti, lai nodrošinātu izvirzīto mērķu sasniegšanu, un tie nepārsniedz to, kas vajadzīgs minēto mērķu sasniegšanai.

4. Jebkura dalībvalsts, kas vēlas ieviest vai grozīt 2. punktā minēto pasākumu, paziņo Komisijai ierosinātā pasākuma tekstu un sniedz pamatojumu tam, kā šis pasākums atbilst 3. punktam. Komisija par to informē pārējās dalībvalstis.

5. Komisija sešu mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas, ievērojot 4. punktu, var sniegt atzinumu par ierosinātā pasākuma tekstu un tā pamatojumu, ņemot vērā no pārējām dalībvalstīm saņemtos apsvērumus. Dalībvalsts, kas vēlas ieviest vai grozīt minēto pasākumu, atliek šo pasākumu uz sešiem mēnešiem pēc tā paziņošanas Komisijai, ja vien Komisija atzinumu nesniedz agrāk.

19. pants

Pārredzamība

1. Dalībvalstis viegli pieejamā un elektroniskā formātā publicē visus galīgos spriedumus, kurus pieņēmušas to apelācijas vai augstākās instances tiesas tiesvedībā, kas uzsākta, ievērojot šo direktīvu. Šāda sprieduma publicēšanu veic saskaņā ar valstu tiesību aktiem.

2. Komisija izveido un uztur viegli piekļūstamu un publiski pieejamu datubāzi, kurā ir 1. punktā minētie spriedumi.

20. pants

Izvērtēšana

Komisija līdz 2030. gada 9. decembrim un pēc tam reizi piecos gados izvērtē šīs direktīvas piemērošanu un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai. Minētajos ziņojumos iekļauj informāciju par šīs direktīvas transponēšanas izmaksām un ieguvumiem, salīdzinājumu ar ESAO valstīm un produktatbildības apdrošināšanas pieejamību.

21. pants

Atcelšana un pārejas noteikumi

Direktīvu 85/374/EEK atceļ no 2026. gada 9. decembra. Tomēr to turpina piemērot produktiem, kas laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā pirms minētā datuma.

Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu pielikumā.

22. pants

Transponēšana

1. Līdz 2026. gada 9. decembrim dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus tos valstu tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

23. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

24. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2024. gada 23. oktobrī

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētājs*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.

PIELIKUMS

Atbilstības tabula

Direktīva 85/374/EEK	Šī direktīva
1. pants	1. pants
—	2. panta 2. punkts
—	3. pants
2. pants	4. panta 1. punkts
—	4. panta 2. līdz 9. punkts, 11. punkts un 13. līdz 18. punkts
3. panta 1. punkts	4. panta 10. punkts un 8. panta 1. punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunkts
3. panta 2. punkts	4. panta 12. punkts un 8. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta i) punkts
—	5. pants
3. panta 3. punkts	8. panta 3. punkts
—	8. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta ii) un iii) punkts un otrā daļa un 2., 4. un 5. punkts
—	9. pants
4. pants	10. panta 1. punkts
—	10. panta 2. līdz 5. punkts
5. pants	12. panta 1. punkts
—	12. panta 2. punkts
6. pants	7. pants
7. pants	11. pants
8. pants	13. pants
—	14. pants
9. panta pirmās daļas a) apakšpunkts	6. panta 1. punkta a) apakšpunkts
9. panta pirmās daļas b) apakšpunkts	6. panta 1. punkta b) apakšpunkts
—	6. panta 1. punkta c) apakšpunkts
—	6. panta 2. punkts
9. panta otrā daļa	6. panta 3. punkts
10. pants	16. pants
11. pants	17. panta 1. punkts

Direktīva 85/374/EEK	Šī direktīva
—	17. panta 2. punkts
12. pants	15. pants
—	19. pants
13. pants	2. panta 5. punkta b) un c) apakšpunkts
—	2. panta 5. punkta a) apakšpunkts
14. pants	2. panta 3. punkts
—	18. panta 1. punkts
15. panta 1. punkta b) apakšpunkts	18. panta 2. punkts
15. panta 2. un 3. punkts	18. panta 3., 4. un 5. punkts
16. pants	—
17. pants	2. panta 1. punkts
—	20. pants
—	21. pants
18. pants	—
19. pants	22. panta 1. punkts
20. pants	22. panta 2. punkts
21. pants	20. pants
—	23. pants
22. pants	24. pants